

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Vsus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

torum clarum, ac coadervatae supposito igni, dum concremarentur...

Rutilius: Rutilius quum aliquando Roma adisset Musonium, rogavit: Dic mihi Musoni, Iupiter Servator quem tu imitaris, num feneratur?

At, Cato. Ex Catone Censorio quum quispiam percontaretur, quid in re domestica maxime expediret? respondit: Bene pascere, bene vestire, & bene agrum colere, & illi qui quaesierat: Quid fenerari?

Alphonsus, Feneratores vitiose labores mortalium, & pascentes, harpyias vocare solitus erat. Quemadmodum enim Virgiliana illa harpyiae raptu viuebant, sic hodie feneratores ex pauperum laboribus magnas per nefas opes reponunt sibi & suis.

Idem Iustitia aequitatis amator ardentissimus, audiens illicito lucro hominibus invidias a feneratoribus strui: Foenus nil aliud sibi quam amae funus videri dixit. Damnavit autem vniuersam fenerandi rationem, quae plane est contra naturae regulam, cum ex nihilo nihil gignatur.

Paul. Senens. Foenus ita cenum sine peccato exerceri posse affirmavit, si peccunia iis crederetur, qui nec capitalem summam reddere possent.

SIMILITUDINES.

D. Chrysol. Sicut qui ab aspicu percussus, quasi delectatus vadit in somnum, & sic per suavitatem soporis moritur: Sic & qui accipit sub vsura, pro tempore delectatur, quasi qui beneficium accipit, & sic per suavitatem beneficii non sentit, quomodo captivus effugitur.

Sicut qui aquam apud latentes per omnia membra discurrit, & corrumpit, sic vsura per totas facultates eius discurrit, & conuertit eas in debitum.

Sicut fermentum modicum, quod mittitur in multam farinam, totam consersionem corrumpit, & trahit illam, & facit illem totam substantiam eius ad se trahit, & conuertit in debitum.

Foenari quidem post multos annos fortem recipere concupiscis cum periculo, neque forte recipiendi, vt moras, maius accipies foenus. Hic vero statim repetis, & hoc cum non hic semper, sed illic continuo sis mansurus, non hic iudicari, sed illic poenas subire debeas. Et si quis tibi quidem domos, vbi manere non debeas, parafset, magnum existimares detrimentum, id factum. Nunc autem hic vis loquulari, unde frequenter & ante vesperam es migraturus. Nescis, quod in aliena regione moramur, tanquam hospites & peregrini? Nescis quod peregrinorum est expelli: cum nec expectauerint, neque sperauerint? Quod & nos patimur.

Plus. Qui in lorum incidit, eum oportet aut fugere, aut manere: nam si voluat, magis etiam inquinatur: Sic qui rem habet cum feneratoribus.

Cholerici qui purgare nolunt sub tempus, collecta in dies maiore bile, postea grauitur discurruntur? Sic qui sinunt foenus accrescere, cum adest dies, grauitur de capite laborant.

Plato Verat aquam a vicinis petere, nisi prius domi foderis vsque ad terram, quam ceramitidem vocant, repereris; non sperem esse venae: Ita prius excutiendum, vt parsimonia, aliate via tibi suppediet, priusquam a mentarius pecuniam mutuum petas.

Pr ignis inualefcens, alia post alia corrumpit? Sic vsura. Lepus si in alio parit, & alius alit, & rursum superfoet: Ita feneratores alienum, priusquam conceperit, parit. Nam dantes statim peunt, & ponentes tollunt & fenerant, quod pro feno accipiunt.

Erasmus Rotodami. Vulneres ipsi nihil occidunt, sed ab aliis occidunt: ita nonnulli alienis fruuntur sudoribus.

Alutarius piscem semper sequitur piscis nomine sargus, qui illo conum fodiente exoritur, deuorat pabulum: ita sunt qui se miscant alienis negotiis, vt eis laborantibus fructum ipsi praeceptant.

ADAGIA.

Citius vsura currit, quam Heraclitus. Σατίον ε τόκος Ηρακλείτου.

Idcirco ad agnum, abstinentiam a mutua... Est pylus ante pylum.

In eos accommodabitur, quibus alia vsura ubi quid alteri profertur velut antiquus...

Quid enim calamitosus, quam toties erube faciem fugit ave, latitare, mentis, distimulare, nunc flagitare: palam appellari, vitari, nunquam tui iuris esse.

Animam debet, Dicitur titulo de pauperare. Semel rubidus ac decies pallidus.

Vfus.

DEFINITIO ET ETYM

Vfus, Graece ὑπόθεσις, & ὑπόθεσις, vtor dici possessio, detentio, apprehensio, vsurpationem, apprehendit, apprehensum ditinuit, firmo bonae fidei possessores & qui rebus suis vtuntur, vtendi rebus alienis salua rerum substantia, se vsu nullo modo significat habitum vel potestatem cuiusque habitus & potentiae.

Vfus ad vtor venit, & aliquando significat nem, Virg. Nam neque erat corus vsus. Nonnem, conuersionem. Terent. Sic mihi est. Virg. Nunc scribis vsus. Nunc manibus te magistra. Nonnunquam vtilitatem signifi ex vsu meo non esset. Vfu venire, est accideret vsu venit, vt mali bonis peeserantur.

BIBLICI LOC

Vsu rerum legitimus, 1. Tim. 2.9. & 3. 319. Gal. 3. 24.

SENTENTIAE POE

Quid. i. Amor. 8. Era nitent vsu, vestis bona quae Gansuunt turpi secta relicta. Lucan. ad Pison. Abilita quid prodest generosi ve Si cultore caret: quid meriti con Si ductoris eger, raris efficit, omni Armamentum aegerat, teretiq, flu Postit & excusso amittere vela. Ouid. i. Art. Ferreus astutus consumitur am Interit astutus vomer aduoc. Quid magis est durum saxo? qu Durat tamen molli saxa canu. Ouid. 4. Pont. 10. Curre cauat lapidem, consumit Et teritur pressis vomer adu Luc. i. de nat. rer. Quinetiam multum salis redeu Annulus in digito subter renna Stillecidi casus lapidem cauat Ferreus occulle decrescit vomer Ideam. Nam leuiter quamuis quod cre Vincitur in longo spatio tamen Nonne vides etiam guttas in s. Humoris longo in spatio pertus Propert. 2. 25. Sed tamen obscur a teritur rul Ferreus. & paruo sape liqu Hor. Art. Multa renascuntur, quae iam Qua nunc sunt in honore voca Quem penes arbitrium est & Claud. de rap. Prolept rerumque ren

PC

POLYANTHEA

Vtilitas.

Ralet hat/ Die muß mit Lepten mauren. Item Man muß nicht pferden pflügen/ Die man hat. Man muß nicht Eulen beigen/ wo nit Habich vorhanden sein.

Alterta nauigatio dicitur periculis. Conuenit tibi quoties qua perisima fuerint, non contingunt, ad proxima confugitur a multis.

Præsentem fortunam boni consule. τὸ παρὸν τὸ ποιεῖν, ἢ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον.

Admonet adagium ne nos maceremus alienarum rerum cupiditate sed quacumq; conitigat, eam velut optatam amplectamur. Man muß nemin wie es tompt. Du muß der zeit vnd deß gütts erwarthen.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris? τὴν παρὸν αἰμα μὴ ἀτὶ τὸν ἄλλοθεν ἀποκείσθαι.

Præsentis lucrum non omittendum esse commodorum. Germani dicunt: Nihil an was dir werden mag/er laß das ander fahren. Quod adit boni consule.

Oportet boni consilere quicquid à fortuna conceditur. Estet was sbe findet/wnd dōcher was sbe wolleit. Item, Nemet für gut/ cin ander mal wird es besser.

Que dantur τὰ μετὰ τὸ δῶκεν. Admonet adagium, quod à fortuna datur, id boni consulendum esse. Et ferendum a quo animo, quod mutari non queat.

Quod datur. Nonius Marcellus citat huic versiculum è Cæcilio Plauto: Paterre quod dant quando optima non dantur.

Dantur antequam dictum est, pro dant, conuenit cum præcedenti τὰ μετὰ τὸ δῶκεν.

FABULÆ.

De Satyro & igne.

Allata igne in terras, quem Hæliodorus scribit Prometheus Ioui furto subtractum apportasse mortalibus: tum igitur Satyrum defectu splendoris & claritate flammæ voluisse aiunt plecti ignem & osculari. Sed Promethea monuisse, futurum hoc cum detrimento barbæ ipsius: Aduret enim hanc; inquit, & cum cruciatu exulcerabit mentem. Ibi ferunt Satyrum reprehendisse factum Promethei, qui malum splendidi mortalibus attulisset. Promethea vero docuisse malum nō esse. Nam vrere quidem ignem sed lucem etiam atque calorem suppeditare, cum ad vitæ iucunditatem, tum omniau artium vsum & officia, si quis illo vti recte sciat.

Fabula docet, exquirendum vsum verum in rebus omnibus, ne pericula usurpatione damna nobis accersamus.

Vtilitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vtilitas, Græce ἀφελου, ἀφ, ἦ, & φηλον, vti nam & ἀφελου, ἦ, ἦ, vtilis dicitur dupliciter, scilicet sicut via ad finem, vt meritum ad beatitudinem & sicut pars ad totum, vt ministrus in angelo, tum ad beatitudinem eorum, ex B. Thom. 1. par. q. 62. art. 9.

Vtilitas, vtilis & vtiliter, ab vtor ducuntur. Vtilitas, Græce φαιδρος, φαι, ἦ, & φαιδρος, ἦ, ἦ, vtilis dicitur. Vile autem proprie dicitur, quod parum valet, cuius contrarium est carum. Venit autem vtilis à villa, vti quidam volunt, vna litera abiecta quoniam omnia in villa viliora sunt, & minori pretio venduntur quam in vrbe. Hinc vile pro abundanti ponitur, quia quicquid nimis abundat, vile est, hoc est, paruo venditur pretio. Virg. Vilemque phæselum.

SENTENTIA BIBLICÆ.

Communem vtilitatem apud te vniuersæ multitudinis considera. Matca 2. c. 4.

SENTENTIA PATRVM.

Vtilior est in conflictu lorica ferrea, quam tota lingua licet hæc sit oneri, illa honori. Bern. in quodam serm.

Hæc dicta sunt de sermone, de virtute, de pecuniis, de omni dispensatione quæ vnicuique commissa est. Vnquamque enim ad communem vtilitatem vti oportet his quæ habet, siue sapientia, siue principatu, siue diuitijs, non ac nocumentum contra uerum. Chryss. super illud Matth. 25. Beat.

Commodum enim debet esse cum modo tantum: si mensuram æqualitatis excefferit, vim sui nominis non habebit. Cass. lib. 2. epist.

DICTA POETARVM.

Periand. per Aulo. Nunquam discedas vtile à decoro. Ter. Hec. 5. 2.

Multa ex quo fuerint commoda, eius incommoda æquum est ferre. Quid 2. Pont. 3.

Turpe quidem dictu sed si modo uera fatemur, Fulgus amicitiæ vtilitate probat.

DDDDDD

illu operum prudentia maior, curat quæ facit, vtilis adeit. Anhal. Sac. lac. Bil.

Veritas mundis non est idem omnibus vsu. Nec cuius paribus cuncta ferunt animis. Nec cuius blandia inslant, non aspera frangunt. Sed illa multæ gaudia vera inuuant. Tarditatem & seris breuiter florentis amator, non cuius optatū seu fuit miser est.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.

Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων. Philosophi vtilitatem ἀρετων προλαβουσα τὸ βέλους τῶν ἐπιτηδῶν ἀποκαταστασιν τῶν ἀρετων.